

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2016.12.5.
COM(2016) 768 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

**az egészségvédő testmozgás ágazatközi előmozdításáról szóló tanácsi ajánlás
végrehajtásáról**

1. BEVEZETÉS ÉS HÁTTÉR

A Tanács felkérte a Bizottságot, hogy háromévente készítsen jelentést az *egészségvédő testmozgás ágazatközi előmozdításáról* szóló, 2013. novemberben elfogadott tanácsi ajánlás¹ (a továbbiakban: tanácsi ajánlás) végrehajtásában elért eredményekről, valamint annak hozzáadott értékéről. Az eredményekről szóló jelentés a 2014–2016 közötti időszakra vonatkozik.

Európában a legtöbb ember nem teljesíti az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által ajánlott minimális fizikai aktivitási szintet.² Különösen az alacsony társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkezők, a kisebbségi etnikai csoportok tagjai, valamint a fogyatékkal élők nem eléggé aktívak fizikailag. Az uniós tagállamok elfogadták, hogy szükség van az egészségvédő testmozgásra irányuló nemzeti szakpolitikák fejlesztésére és elismerték az uniós szintű fellépés előnyeit, ami 2013-ban a Bizottság javaslata alapján az egészségvédő testmozgásról szóló tanácsi ajánlás elfogadásához vezetett. A közelmúltban a Tanács elfogadta a *gyermekek motoros készségeinek, testmozgásának és sporttevékenységeinek előmozdításáról* szóló következtetéseket.³ Felkérte a tagállamokat, hogy hívják fel a figyelmet a kora gyermekkortól kezdve folytatott rendszeres testmozgás előnyeire, valamint, hogy például az oktatási, ifjúsági és egészségügyi területeken ágazatközi szakpolitikák végrehajtása révén ösztönözzék fokozott aktivitásra a gyermekeket.

A tanácsi ajánlás arra ösztönzi az EU tagállamait, hogy nemzeti stratégiáikban és cselekvési terveikben ágazatokon átívelően lépjenek fel, bevonva többek között a sport, az egészségügy, az oktatás, a környezetvédelem és a közlekedés szakterületét. Arra is felhívja a tagállamokat, hogy szorosan működjenek együtt egymással és a Bizottsággal, rendszeresen kicserélve egymással az információkat és bevált gyakorlatokat. Ezenfelül a Tanács elismerte, hogy az Unióban fennálló helyzetre vonatkozó megbízhatóbb és naprakészebb információk lényegesek a nemzeti és a regionális politikaformálás támogatása érdekében, ezért az EU testmozgásra vonatkozó iránymutatásain⁴ alapuló nyomonkövetési keretrendszerre tett javaslatot (a továbbiakban: az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszere).

2. MÓDSZERTAN

Az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszere 23 indikátorból áll, amelyek különböző, az egészségvédő testmozgás szempontjából jelentős területeket fednek le: a testmozgással kapcsolatos nemzetközi ajánlások és iránymutatások, az ágazatközi megközelítés,

¹ HL C 354., 2013.12.4., 1. o.

² A sportról és a fizikai aktivitásról végzett különleges Eurobarometer-felmérés 2014. évi adatai szerint a 15 év feletti korosztályban 10 fő közül 6 csak ritkán vagy soha nem sportol, a megkérdezettek több mint a fele pedig ritkán vagy soha nem végez egyéb fizikai tevékenységet, mint például kerékpározás, séta, a háztartási munka vagy kertészkedés. Ehhez hasonlóan, a WHO szerint a 13–15 éveseknek csak 34%-a eléggé aktív ahhoz, hogy megfeleljen a WHO gyermekeknek és fiataloknak szóló ajánlásainak.

³ HL C 417., 2015.12.15., 46. o.

⁴ Az EU testmozgásra vonatkozó iránymutatásai. Ajánlások az egészségjavító testmozgás támogatására irányuló szakpolitikai intézkedésekre. Brüsszel: Európai Bizottság; 2008.

a sport, az egészségügy, az oktatás, a környezetvédelem (beleértve a várostervezést és a közbiztonságot is), a munkahelyi környezet, az idős polgárok, az értékelés és a lakossági szemléletformálás.

A tanácsi ajánlás felhívta az uniós tagállamokat, hogy jelöljenek ki a testmozgással foglalkozó nemzeti kapcsolattartó pontokat, hogy nemzeti szinten koordinálják az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszerének céljait szolgáló információgyűjtést. 2014 közepére mind a 28 EU tagállam kijelölte kapcsolattartó pontját, és a testmozgással foglalkozó kapcsolattartó pontok hálózata 2014 októberében, Rómában megkezdte működését. Az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszerével összefüggésben felhasználandó adatok gyűjtésére 2015-ben került sor, a WHO-val együttműködésben. A Bizottság támogatásával a hálózat 2015 januárjában és 2015 júniusában találkozott, annak érdekében, hogy megosszák és megvitassák a felmerült nehézségeket, 2016 áprilisában és 2016 szeptemberében pedig azért, hogy megtárgyalják a megtanultakat és az adatgyűjtés jövőbeli fordulóit.

Ezenfelül a Bizottság együttműködött az erlangen-nürnbergi egyetem (Németország) által vezetett kutatói konzorciummal annak érdekében, hogy támogatást nyújtsanak a kapcsolattartó pontoknak az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszerével összefüggésben.⁵ A konzorcium továbbá független értékelést készített a nyomonkövetési keretrendszerrel és a folyamattal kapcsolatban (a továbbiakban: HEPA tanulmány).⁶ E tanulmány részeként néhány országban konkrét helyzetértékelést végeztek, annak érdekében, hogy összegyűjtsék az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszerének végrehajtásával kapcsolatos visszajelzéseket, megtanult elemeket és javaslatokat, valamint, hogy ajánlásokat szolgáltatassanak a Bizottság részére a nyomonkövetési keretrendszer és a tagállamok részére nyújtott támogatás különböző elemeivel kapcsolatban.

Ez az eredményekről szóló jelentés a tagállamokból származó adatokon alapul, amelyeket főként a testmozgással foglalkozó kapcsolattartó pontok hálózata révén, illetve a WHO-tól szereztek be. A jelentés a fent hivatkozott HEPA tanulmányra épít.

3. A WHO TÁPLÁLKOZÁSRA, ELHÍZÁSRA ÉS TESTMOZGÁSRA VONATKOZÓ ADATBÁZISA (NOPA) ÉS AZ EGÉSZSÉGVÉDŐ TESTMOZGÁS-VAL KAPCSOLATOS ORSZÁGADATLAPOK

Az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszere révén gyűjtött valamennyi adatot betáplálják a WHO már meglévő, a táplálkozásra, az elhízásra és testmozgásra vonatkozó európai adatbázisába (NOPA).⁷ A NOPA fő összetevői epidemiológiai és előfordulási adatok, illetve a táplálkozással, elhízással és testmozgással kapcsolatos szakpolitikai fellépésekre és bevált gyakorlatokra vonatkozó adatok. A Bizottság támogatta az adatbázis testmozgásra

⁵ Webinárium formájában képzéseket, illetve telefonos és e-mail-es hotline révén folyamatos támogatást biztosítottak.

⁶ Az EU testmozgásra vonatkozó iránymutatásainak végrehajtásáról szóló tanulmány — Zárójelentés — Friedrich-Alexander Egyetem, Erlangen-Nürnberg (<http://bookshop.europa.eu/en/study-on-the-implementation-of-the-eu-physical-activity-guidelines-pbNC0116019/?CatalogCategoryID=CdcKABstHUGAAAEjBJEY4e5L>)

⁷ <http://www.whonopa.eu/>

vonatkozó adatainak WHO általi továbbfejlesztését, annak érdekében, hogy azt az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszerhez igazítsák, és javítsák a felhasználói felületet.

A Bizottság támogatta a WHO európai regionális irodáját abban, hogy a tagállamok által szolgáltatott adatokból az egészségvédő testmozgás-val kapcsolatos országadatlapokat állítsanak elő, és ennek érdekében szorosan együttműködött azzal.⁸ Ezeket az országadatlapokat 2015 szeptemberében a Sport Európai Hete alkalmával tették közzé. Az adatlapok az egészségvédő testmozgással kapcsolatos országspecifikus áttekintéseket tartalmaznak (a bevált gyakorlatokat is beleértve), és részüket képezi egy az egészségvédő testmozgással kapcsolatos trendekkel és az Unióban fennálló helyzettel kapcsolatos elemzés is. A WHO európai regionális irodája arról számolt e, hogy 2016. májusban az országadatlapok a WHO weboldalának leglátogatottabb 20 eleme közé tartoztak.

4. AZ EGÉSZSÉGVÉDŐ TESTMOZGÁSSAL KAPCSOLATOS SZAKPOLITIKA NEMZETI SZINTŰ FEJLŐDÉSE ÉS VÉGREHAJTÁSA

Az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszerében folytatott adatgyűjtés első fordulójában 28-ból 27 ország⁹ vett részt a 23 indikátor végrehajtásával kapcsolatos felmérésben. A gyűjtött adatok jó áttekintést adnak az egészségvédő testmozgás népszerűsítésének alakulásáról az EU-ban. Az adatokat a WHO NOPA adatbázisában lehet tanulmányozni. A WHO európai regionális irodája és a Bizottság által közzétett, testmozgással kapcsolatos országadatlapok pedig áttekintő képet szolgáltatnak.

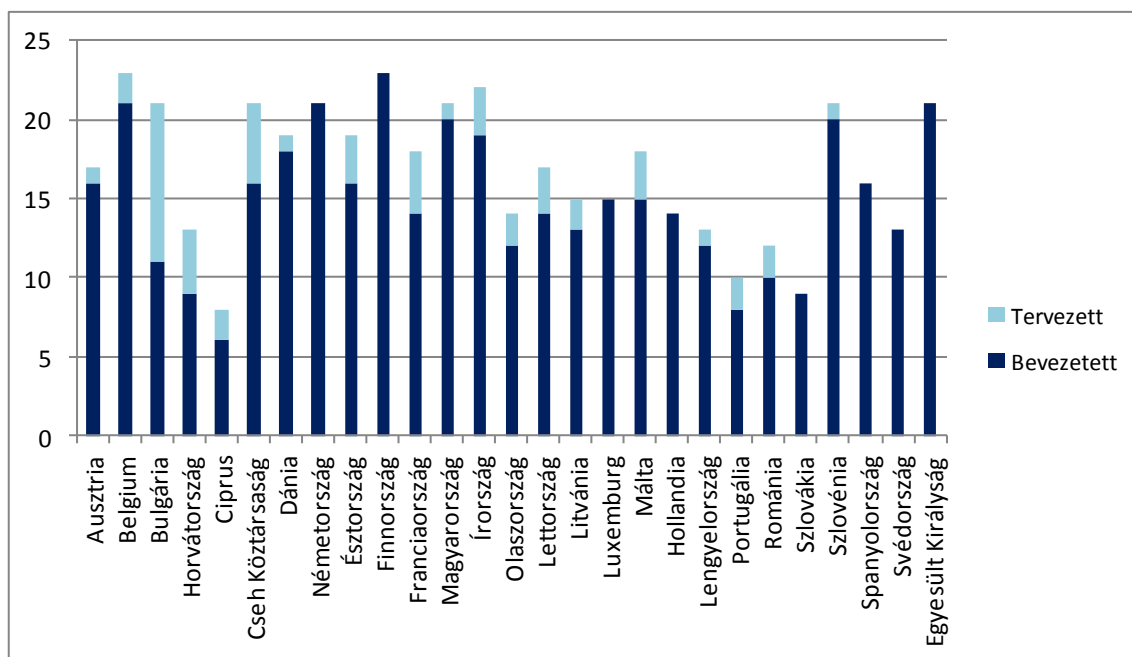
A tanácsi ajánlás 2013. novemberi elfogadását követően mind a 27 válaszadó ország nemzeti szakpolitikákat vagy cselekvési terveket alakított ki az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszere által lefedett egy vagy több ágazatban. A tagállamok nevezetesen új szakpolitikákat fogadtak el a sport (13 tagállam), az egészségügy (10 tagállam), az oktatás (8 tagállam) ágazataiban, a környezetvédelem, várostervezés és közbiztonság ágazatában (beleértve a közlekedést is: 3 tagállam), valamint az idős polgárok ágazatban. Ugyanakkor a 152 bejelentett szakpolitika és cselekvési terv közül számos már a tanácsi ajánlás elfogadását megelőzően megkezdődött.

Az indikátor akkor tekinthető bevezetettnek, ha a tagállam olyan szakpolitikát vagy programot vezetett be, amelyet az indikátor alkalmazásával követnek nyomon. A nyomonkövetési keretrendszer 23 indikátort tartalmaz: 23 ország legalább 10 indikátort vezetett be, míg öt ország legalább 20 indikátort. Csak egy ország vette át és vezette be a nyomonkövetési keretrendszer mind a 23 indikátorát. Meg kell jegyezni, hogy csak hét ország hajtott végre a nyomonkövetési keretrendszer valamennyi tematikus területét lefedős szakpolitikákat.

Az alábbi ábra a 27 uniós tagállam által bevezetett indikátorok számát mutatja.

⁸ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/physical-activity/country-work>

⁹ Görögország nem vett részt a felmérésben.

Az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszere eredményeinek tematikus területenkénti áttekintése alább található.¹⁰

19 országban alakítottak ki **az egészségvédő testmozgással kapcsolatos nemzeti szakpolitikai ajánlásokat**. Ezek közül 18 célozza meg a felnőtteket, 17 a fiatalokat, és 16 irányul az idősebb felnőttekre. 10 országban a nemzeti ajánlások a WHO ajánlásain alapultak. Egy ország ajánlása követte az EU testmozgásra vonatkozó iránymutatásait. Nyolc ország egyéb nemzetközi ajánlásokat, vagy ezek kombinációját követte.

Összesen 16 ország számolt be arról, hogy teljes mértékben kialakított és érvényesített konkrét **nemzeti koordinációs mechanizmussal rendelkezik az egészségvédő testmozgás előmozdítására**. Egy ország jelezte, hogy minisztériumai között olyan erős együttműködés folyik, amelynek hatása megegyezik a koordinációs mechanizmussal, négy további ország pedig bejelentette, hogy két éven belül tervezi a mechanizmus bevezetését.

Tömegsporttal kapcsolatos tagállami szakpolitikát 22 országban hajtottak végre. Hét ország olyan szakpolitikákat hajtott végre, amelyek nem kizárólag a tömegsportos érintettek, de amelyek témáinak egyike a tömegsport volt.

Egészségorientált sportklubokkal kapcsolatos programokat (amelyek arra ösztönzik a sportklubokat, hogy fektessenek egészséggel kapcsolatos sporttevékenységekbe, illetve az egészség, mint a sporthoz kapcsolódó körülmény bemutatásába) hét országban hajtottak végre. További két ország tervezi ilyen programok végrehajtását a közeljövőben.

Egyes országok integrált módon egynél több **célcsoport** igényeit célozták meg, míg mások az egészségvédő testmozgás ágazattól függően foglalkoztak az egyes célcsoportokkal. Konkrétan

¹⁰ Az egészségvédő testmozgás előmozdítása Európában: az ellenőrzés, a politikaformálás és a végrehajtás jelenlegi állása: Jelena Jakovljevic, Joao Breda, Olivier Fontaine, Susanne Hollmann, Alfred Rutten, Gauden Galea [még nem került közzétételre].

10 ország számolt be arról, hogy sajátos kereteket alkalmazott annak érdekében, hogy támogassa a **társadalmilag hátrányos helyzetben lévő csoportok** (bevándorlók vagy szociálisan kiszolgáltatott emberek) hozzáférését rekreációs vagy edző létesítményekhez. Két tagállam inkább arra koncentrált, hogy a sportot a **fogyatékkal élők** rehabilitációs és reintegrációs programjai szerves részévé tegye.

Az egészségvédő testmozgásra irányuló szakpolitikákat 22 ország hajtotta végre az **egészségügyi ágazatban**. A testmozgással kapcsolatos képzést 17 országban építették be az **egészségügyi dolgozók tananyagába**. 14 országban a testmozgást beépítették az orvosok és fizioterapeuták tananyagába; nyolc országban az ápolók képzési anyagának részévé tették. Ezenfelül 13 országban programokat alakítottak ki annak érdekében, hogy népszerűsítsék az egészségügyi dolgozók által adott testmozgással kapcsolatos tanácsadást. E programok főként a nem fertőző betegségek megelőzésére, és az egészségügyi dolgozók részére nyújtott iránymutatásokra irányultak, időnként ingyenes online képzések formájában.

19 országban hajtottak végre HEPA szakpolitikákat a **környezettel, a várostervezéssel és a közbiztonsággal** (beleértve a közlekedést is) összefüggésben. A gyalogos közlekedés a jelentések szerint 20 országban tartozott a napi tevékenységekhez kapcsolódó három fő közlekedési mód közé; a kerékpározás nyolc országban került a három elsődleges mód közé. Ezenfelül egyes országok olyan intézkedéseket vezettek be, mint az adókedvezmények (például a vásárolt kerékpárokra vonatkozó héa-visszatérítések, a munkába gyaloglással vagy kerékpározással kapcsolatos adómentességek és/vagy munkavállalói térítések), magas parkolási díjak és dugódíjak.

14 ország számolt be arról, hogy a munkahelyre való eljutás fizikai aktivitással járó módjait támogató programokat hajtott végre (egy további tervezi, hogy ezt a közeljövőben megteszi), míg 12 ország alakított ki a **munkahelyi** testmozgást támogató programokat (hat további ország tervezi ilyet a közeljövőben).

Négy ország jelezte, hogy nemzeti szinten végrehajtotta a **szabadidős testmozgást** szolgáló infrastruktúra javításáról szóló európai iránymutatásokat,¹¹ hat további ország pedig a közeljövőben tervezi ezt.

Az egészségvédő testmozgásra irányuló szakpolitikákat 19 ország hajtotta végre az **oktatási ágazatban**. Míg minden tagállam alkalmazott olyan intézkedést, amely előírja meghatározott (az évfolyamtól és a régiótól/országtól függően egytől majdnem ötig terjedő) számú kötelező testnevelésóra megtartását az iskolákban, hat ország lehetővé tette a kötelező és a választható testnevelésórák kombinációját az általános iskolákban, öt pedig a középiskolákban. Néhány ország arról is beszámolt, hogy különböző, az iskolával kapcsolatos HEPA népszerűsítő programokat vezetett be: az órák közötti aktív szüneteket (nyolc ország), aktív szüneteket az iskolai órák alatt (négy ország), és tanmeneten kívüli tevékenységeket (11 ország). Kilenc ország számolt be arról, hogy az iskolába való aktív eljutás ösztönzése érdekében olyan intézkedéseket

¹¹ További információkhoz lásd a Bizottság által finanszírozott „A szabadidős testmozgást szolgáló helyi szintű infrastruktúra javítása” (Improving infrastructure for leisure time physical activity in the local arena, IMPALA) projektet, lásd: http://www.impalaeu.org/fileadmin/user_upload/IMPALA_guideline_draft.pdf. Egy nyomon követéses Erasmus-projektet 2015-2017 között hajtanak végre (IMPALA.net).

tartalmazó programokat hajtott végre, amelyek biztonságosabbá teszik az iskolába való kerékpározást és gyaloglást. 20 országban építették be az egészségvédő testmozgást a testneveléstanárok képzésébe.

A testmozgás **idős polgárok** közötti népszerűsítését célzó közösségi beavatkozásokról 13 ország számolt be, köztük kettő olyan, amely a közeljövőben szándékozik ilyen projekteket végrehajtani (például az idősebb felnőttek egyensúlyát és koordinációját erősítő programok, beleértve a rossz egészségi állapot és az elesés megelőzését, a testnevelési és testmozgási tanácsadást).

A **testmozgás előnyeivel kapcsolatos lakossági szemléletformálás erősítését** és a fizikailag aktív emberek számának növelését célzó sikeres kommunikációs kampányokról 18 ország számolt be. Egy ország nem kevesebb, mint 14 különböző kampányt említett. Míg egyes kampányok valamennyi polgárt célozták, mások kiszolgáltatott csoportokra irányultak, mint a gyermekek vagy az idős polgárok. A kampányok néha országos kiterjedésűek voltak, míg más esetekben adott régióra vagy városra korlátozódtak.

5. A TESTMOZGÁS GYAKORISÁGÁNAK MÉRÉSE

A lakossági fizikai aktivitási szintjeivel kapcsolatos trendek és változások figyelemmel kísérése fontos a testmozgással kapcsolatos nemzeti szakpolitikák fejlesztése, értékelése és javítása érdekében. Az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszerében az EU tagállamok fizikai aktivitási szintjeit azon felnőttek, gyermekek és serdülők százalékos arányában jelentik be, akik elérik a WHO által ajánlott minimális fizikai aktivitási szintet.¹²

A lakosság fizikai aktivitási szintjének figyelemmel kísérését célzó rendszerek meglétéről 17 tagállam számolt be (két éven belül 5 további várható). E rendszerek azonban különböző felmérési eszközökön és kérdőíveken alapultak. Néhány ország emellett egynél több forrásból vagy eszközből beérkezett adatokat nyújtott be a fizikai aktivitási szinteket illetően. 12 ország szolgáltatott független nemzeti tanulmányokból származó adatokat a felnőttek fizikai aktivitási szintjeivel kapcsolatban. Uniós felmérésekből származó adatokról is beszámoltak (a fizikai aktivitási szintekkel kapcsolatos nemzeti adatokként hat ország Eurobarometer-adatokat nyújtott be,¹³ két ország pedig az Európai Egészségfelmérési Rendszer¹⁴ eredményeit). Egy ország a fizikai aktivitás olyan eszközökkel történő objektív méréséből származó adatokat is benyújtott, mint a gyorsulásmérők. A gyermekekre és serdülőkre vonatkozó adatok nagyrészt az iskoláskorú gyermekek egészséggel kapcsolatos magatartásáról szóló felmérésből¹⁵ származnak, amely a nemzetközi összehasonlítások és trendmegfigyelések széles körben elfogadott standardizált adatforrása, illetve a nemzeti szinten reprezentatív tanulmányokból. Amennyiben

¹² http://www.who.int/dietphysicalactivity/factsheet_recommendations/en/

¹³ http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/ebs_412_en.pdf

¹⁴ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:European_health_interview_survey_%28EHIS%29

¹⁵ <http://www.hbsc.org/>

nemzeti adatok nem voltak elérhetők, a fizikai aktivitási szintekre vonatkozó becslések a WHO Globális Egészségügyi Megfigyeléseiből¹⁶ származnak.

A bejelentett adatok alapján jelentős különbségek állnak fenn az országokon belül és azok között, az alkalmazott felmérési eszközöktől és módszerektől függően. Kiemelendő, hogy jelentős különbségek voltak az egyes nemzeti felmérések, a Eurobarometerhez és az Európai Egészségfelmérési Rendszerhez hasonló uniós felmérések révén kapott adatok és különösen a WHO Globális Egészségügyi Megfigyeléseinek becslései között. A tagállamok arról számoltak be, hogy ismerik e problémát és az ahhoz kapcsolódó, az EU-ban a fizikai aktivitással kapcsolatos adatok érvényességére és összehasonlíthatóságára vonatkozó nehézségeket. A különböző felmérési eszközökből származó ellentmondásos adatok közlését a testmozgás előmozdításával kapcsolatos problémaként azonosították, amelyet kezelni kell.

6. AZ EGÉSZSÉGVÉDŐ TESTMOZGÁSSAL KAPCSOLATOS EGYÜTTMŰKÖDÉS A TAGÁLLAMOK KÖZÖTT ÉS A BIZOTTSÁGGAL

A tanácsi ajánlás arra ösztönzi a tagállamokat, hogy az egészségvédő testmozgás népszerűsítése terén szorosan működjenek együtt egymással és a Bizottsággal, rendszeresen kicserélve egymással az információkat és bevált gyakorlatokat. A Bizottságot felhívták arra, hogy segítse elő ezt az információcserét, és hogy támogassa a tagállamok munkáját e területen.

A sportra vonatkozó uniós munkaterv (2014–2017)¹⁷ által létrehozott, az egészségvédő testmozgással foglalkozó szakértői csoport feladata lett a tanácsi ajánlás végrehajtásának koordinálása. Az egészségvédő testmozgás előmozdításával kapcsolatos, a tagállamokból és megfigyelő szervezetektől származó bevált gyakorlatokat (beleértve az EU által finanszírozott kutatásokat¹⁸ is) következetesen szerepeltették e találkozókra,¹⁹ annak érdekében, hogy elősegítsék a tapasztalatok és a megtanultak kicserélését. Ezenfelül a szakértői csoport kiválasztott egy sor, a tagállamokból és a találkozókra megfigyelőként részt vevő sportszervezetektől származó bevált gyakorlatot.²⁰ Ennek célja az volt, hogy inspirációt adjanak azon országoknak, amelyek nemzeti stratégiáinak és szakpolitikáinak kialakítása és módosítása folyamatban van. A kapcsolattartó pontok hálózata szinten lehetőségeket teremtett az információcserére és a partnerektől való tanulásra (a tagállamokból származó különböző prezentációkat szintén következetesen beépítették a találkozók programjába).

A Bizottság támogatta a WHO-t abban, hogy technikai segítséget nyújtson több olyan tagállamnak, amelyek testmozgásra vonatkozó nemzeti iránymutatásokat fejlesztettek ki és hajtottak végre. Konkrétabban, támogatta egy olyan eszközkészlet kialakítását és alkalmazását, amelynek célja az egészségvédő testmozgás népszerűsítésének előmozdítása a horvátországi

¹⁶ <http://www.who.int/gho/en/>

¹⁷ (2014/C 183/03) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:42014Y0614%2803%29>.

¹⁸ 7. keretprogram és Horizont 2020 projektek

¹⁹ Lásd a találkozóról szóló beszámolókat: http://ec.europa.eu/sport/policy/cooperation/expert-groups-2014-2017_en.htm

²⁰ http://ec.europa.eu/sport/policy/cooperation/expert-groups-2014-2017_en.htm

egészségügyi alapintézményekben, illetve a testmozgással kapcsolatos nemzeti stratégia kialakítása Máltán és Portugáliában.

Ezenkívül a 2014-2020 közötti időszakot lefedő Erasmus+ program²¹ sportról szóló fejezetének céljai között szerepel az egészségvédő testmozgás jelentőségével kapcsolatos tudatosság előmozdítása, a sportban való fokozott részvétel és az ahhoz való, mindenki számára egyenlő hozzáférés révén. 2014-ben és 2015-ben az EU összesen 26 olyan együttműködési partnerséget finanszírozott, amelyek célja a sportban és a testmozgásban való részvétel előmozdítása volt. E projekteket számos tagállamban hajtották végre, ezáltal helyi környezetükben szólítva meg az európai polgárokat, és azok a lakosság különböző csoportjait célozták meg, beleértve a gyermekeket, az időseket és a fogyatékkal élőket is. Az Erasmus+ program támogatta a különböző, az akadémiai közegehez, a hatóságokhoz, a nem kormányzati szervezetekhez és a sportklubokhoz tartozó érintetteknek az EU testmozgásra vonatkozó iránymutatásainak a tagállamokban való végrehajtására irányuló erőfeszítéseit.

Végül, a tagállamok és a Bizottság együttműködnek a Sport Európai Hetével, egy 2015-ben indult európai szintű kezdeményezéssel összefüggésben is, melynek célja a sport és a testmozgás kortól, háttértől és edzettségi szinttől független előnyeivel kapcsolatos tudatosság fokozása. A Sport Európai Hetével összefüggésben 2015-ben öt, 2016-ban nyolc partnerség társfinanszírozására került sor. A két első alkalom sikeresnek bizonyult. 31 európai ország vett részt, és a kezdeményezést a jelentős sportszervezetekkel és sporttal kapcsolatos szervezetekkel együttműködve szervezték, amelyek kötelezettséget vállaltak rendezvények szervezésére, illetve általánosabban a testmozgás népszerűsítésére. Az Európai Sportfővárosok és Sportvárosok díját évente odaítélő Európai Sportfővárosok és Sportvárosok Szövetsége (European Capitals and Cities of Sport Federation) is e partnerek közé tartozott.

7. A FIZIKAI AKTIVITÁSRA VONATKOZÓ EURÓPAI STATISZTIKÁK

Ahogy a sport fontos szerepre tesz szert az európai stratégiákban és programokban, egyre nagyobb az igény a harmonizált és összehasonlítható statisztikákra, annak érdekében, hogy alátámasszák e területen a bizonyítékon alapuló szakpolitikákat. A tanácsi ajánlás arra hívta fel a Bizottságot, hogy vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy az egészségvédő testmozgás nyomonkövetése keretében gyűjtött adatok esetleg felhasználhatók-e a fizikai aktivitási szintekre vonatkozó uniós statisztikák összeállításához.

2016-ban az Eurostat és a Bizottság közölni kezdték a fizikai aktivitási teljesítménnyel kapcsolatos, a már meglevő európai felméréseken alapuló harmonizált statisztikákat.²² Konkrétan a 2013–2017 közötti időszakra vonatkozó európai statisztikai program²³ rögzíti azokat a rendelkezéseket, amelyek alapján a fizikai aktivitásról szóló statisztikai adatokat szolgáltatni kell. 2016-ban a fizikai aktivitási szintekre és a sportolásra, edzésre és rekreáció

²¹ https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node_en

²² <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/4031688/7203321/KS-04-15-823-EN-N.pdf/b911c74d-c336-421e-bdf7-cfcba4037f94>

²³ Az Európai Parlament és a Tanács 99/2013/EK rendelete (2013. január 15.) az európai statisztikai programról (2013–2017) (HL L 39., 2013.2.9., 12. o.)

tevékenységekre vonatkozó adatokat az Európai Egészségfelmérési Rendszer²⁴ (EHIS) második kiadása és az időfelhasználási felmérések közlik.²⁵ A jelenlegi közegészségügyi statisztikai keretszabályozás szerint az EHIS felmérés harmadik kiadását 2019-re tervezik; az ezt követő felméréseket a jövőbeli társadalmi mikroadat-gyűjtési rendelet alapján fogják végezni, amely azok gyakoriságát öt évről hat évre emeli. Az Eurostat, a Bizottság és a tagállamok együttműködnek a felmérési eszközökkel kapcsolatos megállapodás érdekében.

Az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszerével összefüggésben csak két tagállam használt fel az EHIS-ből származó adatokat annak érdekében, hogy beszámoljon a fizikai aktivitási szintekről. E felmérés fő korlátját az jelenti, hogy nem tartalmazza a lassú rekreációs tevékenységeket. Ezenfelül nem értékeli, hogy a WHO testmozgással kapcsolatos ajánlásai milyen mértékben teljesülnek a lakosságnál, ahogy azt az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszer előírja. E korlátokat kezelni kell, ha az EHIS felmérést a fizikai aktivitás nyomon követésének egységes eszközeként kívánják használni az EU-ban.

8. A TANÁCSI AJÁNLÁS HOZZÁADOTT ÉRTÉKÉNEK ÉRTÉKELÉSE

A tanácsi ajánlás lendületet adott a tagállamoknak afelé, hogy a testmozgás hiányát közpolitikák révén kezeljék. A tagállamok által összesen bejelentett, az egészségvédő testmozgás előmozdítása szempontjából releváns valamennyi ágazaton átívelő 152 szakpolitika és cselekvési terv közül 37 elfogadására került sor 2013 novembere után, amikor az ajánlást elfogadták. Várható, hogy a WHO európai régióra vonatkozó 2016–2025-ös testmozgási stratégiája tovább fokozza a tagállamok ösztönzését arra, hogy fellépjenek ezen a területen.²⁶

A tanácsi ajánlás hozzájárult továbbá az egészségvédő testmozgás figyelemmel kíséréséhez az EU tagállamokban, az epidemiológiai adatoktól a szakpolitikai fejleményekig. Ennek eredményeként több ország kiterjesztette, fokozta, sőt hivatalossá tette nemzeti ágazatközi hálózatait, vagy a közeljövőben tervezi ezt.

Az egészségvédő testmozgás nyomonkövetése keretében gyűjtött adatok első alkalommal nyújtottak áttekintést az egészségvédő testmozgással kapcsolatos szakpolitikák és fellépések végrehajtásáról az egész Unióban. Ez az információ tette lehetővé az egészségvédő testmozgással kapcsolatos szakpolitikák végrehajtása állásának összehasonlítását a tagállamok között, valamint elősegítette a bevált gyakorlatok megosztását, ezáltal inspirációt szolgáltatva

²⁴ Az EHIS olyan általános lakossági felmérés, amely információt szolgáltat az EU-ban fennálló egészségi állapotról, egészség-meghatározó tényezőkről (mint a fizikai aktivitás) és az egészségügyi ellátási tevékenységekről. Ezt a népegészségre és a munkahelyi egészségre és biztonságra vonatkozó közösségi statisztikáról szóló 1338/2008 rendelet alapján jelenleg ötévente végzik el (http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:European_health_interview_survey_%28EHIS%29).

²⁵ <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-RA-08-014>.

²⁶ A 2015. szeptemberben elfogadott testmozgási stratégiát a WHO nem fertőző betegségek megelőzésére és ellenőrzésére irányuló átfogó stratégiára vonatkozó 2013–2020-as, az Egészségügyi Világszervezet hatvanhatodik, 2013. májusi közgyűlése által is támogatott cselekvési tervében rögzített, fennálló önkéntes globális célok fényében alakították ki. A kilenc átfogó cél egyike a kellő testmozgás hiányának 10%-os csökkentése 2025-re.

azon országoknak, amelyek nemzeti stratégiáik és szakpolitikáik kialakításának és módosításának folyamatán mennek keresztül. Az eredmények hasznosak lesznek a nemzeti hatóságok és az érintettek számára, mivel lehetővé teszik szakpolitikai szükségletek, illetve az előrehaladás azonosítását. Az egészségvédő testmozgás nyomonkövetése keretében gyűjtött adatok emellett hasznosak a tagállamok gyermekkori elhízás elleni cselekvési terveiben²⁷ a fizikai aktivitással kapcsolatos egyes nyomonkövetési indikátorok szempontjából is. A nyomon követés első fordulója olyan kiindulópontot jelent, amelyhez a fejlődés és haladás mérése céljából a későbbi nyomonkövetési fordulókat viszonyítani fogják.

Kulcsfontosságú az olyan értékelési tervek alkalmazása, amelyek révén értékelni lehet a nemzeti szintű szakpolitikák és cselekvés hatását és hatékonyságát. A bejelentett 152 szakpolitika és cselekvési terv közül a legtöbb (116) tartalmazott értékelési tervet. Arról ugyanakkor nem érkezett információ, hogy ezeket az értékeléseket elvégezték-e.

Összességében az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszere kapcsolattartó pontjainak hozzájárulása nagyon jó volt, amit igen pozitívnak kell tekinteni az első nyomonkövetési forduló esetében. A jövőbeli adatgyűjtési fordulók szempontjából hasznos lenne néhány indikátor felmérési eszközének módosítása, illetve egyes indikátorok pontosabb meghatározása, annak érdekében, hogy csökkentsék az értelmezési tartomány (például, hogy mely státusz-iránymutatásokat kell bejelenteni). Ez lehetővé tenné az országok közötti jobb adat-összehasonlításokat.

A nyomon követés első körének értékelése olyan sajátos nemzeti összefüggéseket és problémákat tárt fel, amelyek akkor merültek fel, amikor a válaszadók válaszoltak a felmérésre. Először, az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszerének ágazatközi jellege továbbra is potenciális kihívást jelent. A kapcsolattartó pontoknak nem álltak rendelkezésükre bizonyos nemzeti szintű információk, mivel nem rendelkeztek a releváns hálózati kapcsolatokkal, illetve a saját ágazatukon kívüli erőforrásokkal. Másodszor, egyes programokat és szakpolitikákat nem a nemzeti kormányok hajtanak végre, hanem arra főként regionális, illetve helyi szinten kerül sor (például szövetségi államokban), vagy ezeket a kormányoknak beszámolási kötelezettséggel nem tartozó érintettek hajtják végre. A nyomonkövetési munka nem tárt fel részletesen semmilyen regionális és helyi szintű eredményt. Az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszerében zajló további nyomonkövetési fordulókat tovább lehetne fejleszteni annak érdekében, hogy jobban rögzítsék az ezen a szinteken kifejtett erőfeszítéseket. Harmadszor, a tagállamok szolgáltatnak bizonyos információkat az egészségvédő testmozgás finanszírozásáról, de mivel az egészségvédő testmozgás pénzügyi támogatása nemzeti szinten különböző szakpolitikákból, illetve költségvetési tételekből, illetve több kormányzati szintről származik, az ezzel az indikátorral kapcsolatos alapos beszámolás nem volt lehetséges ebben a szakaszban.

A WHO-val a tanácsi ajánlással összefüggésben folytatott strukturált együttműködés kölcsönösen előnyösnek bizonyult, valamint magában foglalta a közös tájékoztatási tevékenységeket és a NOPA adatbázis fejlesztését. Különösen a kapcsolattartó pontok találtak hasznosnak a Bizottság, a WHO és a tudományos szakértők által nyújtott támogatást.

27

http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/childhoodobesity_actionplan_2014_2020_en.pdf

A Bizottság a kapcsolattartó pontoktól és a Tanács sporttal foglalkozó munkacsoportjától pozitív visszajelzést kapott az országhatlapokat illetően. Az adatlapok tartalmát és formáját is megfelelőnek ítélték meg. Az a javaslat született, hogy az adatlapokat háromévente vizsgálják felül, mivel ez lehetővé tenné a tervezett programok és szakpolitikák időbeli nyomon követését.

9. KÖVETKEZTETÉSEK

A tanácsi ajánlás 2014–2016 közötti végrehajtásának vizsgálata több pozitív fejleményt mutat, beleértve a következőket: számos új szakpolitika és cselekvési terv elfogadása nemzeti szinten; az ágazatközi együttműködés erősödése nemzeti szinten; a nyomon követés javulása nemzeti szinten; az Unióban az egészségvédő testmozgással kapcsolatos szakpolitikák és cselekvések áttekintése, amely igen gazdag adatforrást kínál a jövőbeli elemzés számára; valamint a határokon átnyúló együttműködés erősödése a legjobb gyakorlatok cseréje kapcsán.

Végül, az egészségvédő testmozgás előmozdításának sikere nagyban függ a tagállamok arra való képességétől, hogy valamennyi ágazatban hatékonyan végrehajtsák a tanácsi ajánlást, valamint olyan keretet biztosítsanak a polgárok számára, amely ösztönzi az aktív életmódot. A Tanács ugyanakkor tovább fogja erősíteni együttműködését a meghatározó érdekelt felekkel a tagállamokban.

A gyűjtött adatok lehetővé teszik a nemzeti szintű közpolitikák hiányosságainak azonosítását. Ugyanakkor a meglévő szakpolitikák és cselekvési tervek hatásának és hatékonyságának nemzeti szinten történő értékelése is kulcsfontosságú marad. Ehhez a lakosság fizikai aktivitására vonatkozó megbízható adatok szükségesek. A különböző felmérési eszközökből származó ellentmondásos adatok közlését kezelendő problémaként azonosították.

A Bizottság üdvözli, hogy a tagállamok továbbra is befektetnek az egészségvédő testmozgás nyomon követésébe és ellenőrzésébe. A nyomon követés jövőbeli fordulóit az adatgyűjtés első fordulójára kell építeni, és azokat könnyebbé kell tenni. Az adatgyűjtés nem önmagában való cél; annak értéke attól függ, hogy az adatok meddig tudják előre jelezni az epidemiológiai trendeket, illetve attól, hogy azonosítani tudják-e a szakpolitikai szükségleteket és hiányosságokat, valamint a megosztható bevált gyakorlatokat.

Az Unió-szerte azonosított bevált gyakorlatokra és létező hálózatokra, struktúrákra és finanszírozási eszközökre támaszkodva a Bizottság továbbra is támogatni fogja a tagállamokat. A nyomon követés jövőbeli fordulóinak során fel fogja tárni a további technikai és tudományos segítségnyújtás lehetőségeit. A Bizottság úgy véli, hogy hasznos lenne tovább erősíteni a WHO-val és a kutatói közösséggel folytatott együttműködését, különösen annak érdekében, hogy javuljon az egész EU-ban gyűjtött adatok összehasonlíthatósága.

A Bizottság a tanácsi ajánlás végrehajtásáról és hozzáadott értékéről szóló következő jelentést három év múlva terjeszti elő. Ezt megelőzően az egészségvédő testmozgás nyomonkövetési keretrendszerében új adatgyűjtési fordulóra kerül sor, és másodszor is közzétételre kerülnek a testmozgással kapcsolatos országhatlapok.